

РІВНЕНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ
ДОКУМЕНТАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
МЕНЕДЖМЕНТУ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ФІЗИКИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

27 квітня 2023 року

УДК: 373.5.015.311:331

А 78

Затверджено і рекомендовано до друку рішенням вченої ради факультету документальних комунікацій, менеджменту, технологій та фізики РДГУ (протокол №5 від 23 травня 2023 р.).

А Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки освіти в контексті євроінтеграційних процесів: матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції (26-27.04.2023 р.) / упорядники: С.В. Лісова, Ю.В. Фещук, О.А. Герасименко, Н.В. Дупак, Н.В. Симонович, О.І. Шурин. Рівне: РДГУ, 2023. 128 с.

До збірника матеріалів увійшли доповіді Всеукраїнської Інтернет-конференції з теми “Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки освіти в контексті євроінтеграційних процесів”, яка була проведена 26-27 квітня 2023 року на кафедрі професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ спільно з працівниками Сарненського педагогічного фахового коледжу РДГУ, ВКНЗ “Володимир-Волинський ПК ім. А.Ю. Кримського”, РМЦТУМ Рівненської міської ради, Комунального закладу “РОЦНТТУМ” Рівненської обласної ради.

Матеріали можуть бути корисними науковцям, практичним працівникам, вихователям, вчителям, викладачам та студентам закладів вищої, професійної, загальної середньої та позашкільної освіти.

Схвалено кафедрою професійної освіти, трудового навчання та технологій Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 5 від 18 травня 2023 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей.

© РДГУ, СПК,
РМЦТУМ, 2023

3. Програма креслення, 11 клас: для загальноосвітніх навчальних закладів. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/programa-kreslennya-11-kl.pdf> (дата звернення 28.01.2023).
4. Психологія мислення : підручник / [І. Д. Пасічник, Р. В. Каламаж, О. В. Матласевич, У. І. Нікітчук та ін.] ; за ред. І. Д. Пасічника. Острог : Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2015. 560 с.
5. Сидоренко В.К. Креслення. Львів: Оріяна-Нова, 2004. 356 с.

УДК: 375.5.017:332

*Юрій Вікторович Фещук,
канд. пед. наук, доцент кафедри
професійної освіти, трудового навчання та технологій
Рівненського державного гуманітарного університету,
(м. Рівне, Україна)*

*Максим Олегович Зайко,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності
014.10 «Середня освіта. Трудове навчання та технології»
Рівненського державного гуманітарного університету,
(м. Рівне, Україна)*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ НА ЗАНЯТТЯХ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Концепція національної екологічної політики України на період до 2025 р. передбачає розвиток екологічного виховання й екологічної культури суспільства. Школа має спрямувати зусилля на формування культурної особистості, здатної до активної суспільної і виробничої діяльності. З огляду на сучасний екологічний стан планети, розвиток екологічної грамотності стає одним із найважливіших завдань сім'ї і всіх навчально-виховних закладів. Проблема екологічної освіти та виховання є дуже актуальною. Тому дбайливе ставлення учнів до природи, творче використання її багатств – обов'язок кожного громадянина України [1].

Нині екологія не просто одна з багатьох галузей науки та діяльності людини. Це принципово новий сучасний підхід до всього розвитку людства в галузі економіки, політики, культури, освіти. Екологічна освіта та виховання школярів є в даний час одним із пріоритетних напрямів роботи з молоддю. Чим раніше починається формування екологічної грамотності у дітей, чим доцільніше організувати цей процес, тим вище ефективність виховання.

Проблема екологічного виховання – це, насамперед, проблема

формування наукового світогляду школяра, оскільки він додає єдність духовній зовнішності людини, озброює її соціально значущими і екологічно прийнятними принципами підходу до навколишнього природного середовища. Оскільки «світогляд є певною системою узагальнених поглядів і уявлень про навколишній світ і місце в ньому людини, що формуються в людській свідомості в процесі духовно-практичного засвоєння природи», то його формування варто здійснювати й під час трудової діяльності школярів, тобто на заняттях з трудового та профільного навчання [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Аналіз стану розвитку екологічної грамотності в учнів старших класів у процесі профільного навчання, зокрема з художньої обробки матеріалів, показав, що відсутня цілеспрямована систематична виховна робота в цьому напрямку. Здебільшого ця робота носить епізодичний, фрагментарний характер й не сприяє виробленню стійких екологічних поглядів і переконань особистості. Мало уваги надають вчителі методам практичного застосування екологічних знань, умінь, навичок учнів, набуттю старшокласниками досвіду взаємодії з природою, недостатньо використовуються можливості профільних курсів та позаурочної виховної екологічної роботи – вміння школярів не закріплюються у життєвому досвіді, поведінці.

Незадовільний стан екологічної освіти старшокласників викликає:

- багаторічним пануванням споживацького ставлення до природи;
- незнанням і руйнуванням народних традицій раціонального природокористування;
- недооцінкою екологічних знань у процесі профільного навчання;
- відсутністю необхідної законодавчої бази;
- недостатньою відповідальністю виконавчих структур;
- відсутністю контролю за виконанням прийнятих рішень;
- слабким матеріально-технічним та методичним забезпеченням навчально-виховного процесу;
- недосконалою системою навчання та перепідготовки кадрів;
- відсутністю державної підтримки діяльності громадських формувань, молодіжних організацій та інших структур, які займаються екологічною просвітою.

Часто поза увагою залишається природна потреба учнів у самостійному здобутті та поглибленні знань, використанні інформаційно-цифрових технологій в навчальному процесі [1]. На нашу думку, ефективна організація самостійної роботи учнів старших класів на заняттях профільного навчання можлива за умов організації навчально-виховного процесу, який побудований на основі використання інформаційно-цифрових технологій.

Постановка завдання. Незважаючи на значний внесок учених-методистів у теорію і практику профільного навчання у теоретико-методичних працях, спектр організації самостійної роботи учнів старших класів на заняттях профільного навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій залишається недостатньо вивченим. Мета нашого дослідження: з'ясувати теоретичні основи організації самостійної роботи учнів старших класів на заняттях профільного навчання засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Розробка та реалізація програм для розвитку екологічної грамотності учнів є однією з важливих задач освіти. В цьому процесі можуть брати участь вчені з різних галузей знань, зокрема з екології, біології, географії, інформатики, педагогіки та інших. Фахівці зазначених дисциплін, а також експерти в галузі екології можуть також бути залучені до проведення занять та підготовки навчальних матеріалів.

З'ясуємо різні визначення екології та визначимо сутність екологічної грамотності.

Екологія (від дав.-гр. οἶκος — середовище, житло і λόγος – вчення, наука) – розділ біології, що вивчає закономірності взаємовідношень організмів з навколишнім середовищем, а також організацію і функціонування надорганізмових систем (популяцій, видів, біоценозів, біосфери) [3].

Сучасна екологія – біологічна дисципліна, основою якої є сукупність знань про живі організми на різних рівнях біологічної організації, їх еволюції, просторового розподілу та динаміки біологічних систем у часі [3].

Екологічна грамотність – це рівень знань, умінь та навичок, деякі для виконання сталих та відповідних рішень в галузі охорони довкілля та сталого розвитку. Це означає розуміння взаємозв'язку між людьми та природою, а також розуміння екологічних проблем, що стоять перед людьми та шляхів їх вирішення.

Екологічна грамотність включає в себе знання про різноманітні екосистеми, їх взаємозв'язки та функціонування, про кліматичні зміни, причини та слідки забруднення довкілля, принципи використання енергії та інші екологічні проблеми, які впливають на людство та біосферу в цілому. Також вона включає в себе уміння розуміти та оцінювати екологічну інформацію та приймати відповідні рішення, пов'язані з охороною довкілля, та знання про те, як дії окремої людини впливають на екосистеми [4].

Важливою частиною екологічної грамотності є також уміння працювати в команді, співпрацювати з іншими, вирішувати екологічні проблеми та створювати рішення, які забезпечують стійкість та відповідний розвиток нашої планети.

У програмі профільного навчання з художньої обробки матеріалів для учнів 10-11 класів зазначено, що проектно-технологічна діяльність включає в себе вибір об'єкта проектування, пошук та вивчення аналогів, розробку конструкції та технології, виготовлення і його оцінку та обов'язково здійснюється нескладний екологічний аналіз виконуваної роботи [5].

Технологічні процеси, які мають місце в профільному навчанні з художньої обробки матеріалів (деревини) пов'язані з виділенням в атмосферу шкідливих, речовин: пилу, пари розчинників та розріджувачів, формальдегіду, оксиду вуглецю, оксидів азоту, аміаку, деревних відходів та ін.

Зміст навчальної програми з художньої обробки матеріалів орієнтовано на формування в учнів ключових і предметних компетентностей, які покликані наблизити процес профільного навчання до життєвих потреб учня, його інтересів та природних здібностей.

Однією з ключових компетентностей є екологічна грамотність і здорове життя.

Для формування ключових і предметних компетентностей у зміст кожного предмету закладено наскрізні змістові лінії, зокрема «Екологічна безпека та сталий розвиток».

Змістова лінія «Екологічна безпека та сталий розвиток» націлена на формування соціальної активності, відповідальності та екологічної грамотності в учнів, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. [5]

Зміст екологічної грамотності учнів 10-11-х класів, яка формується у процесі профільного навчання з художньої обробки деревини:

- знання про заготівлю рослинного матеріалу природного походження без шкоди довкіллю;
- уявлення про сучасні технології виготовлення конструкційних матеріалів;
- знання про технологію покриття екологічними, захисними та декоруючими матеріалами деревини;
- вміння безпечно організувати процес зміни навколишнього середовища для власного здоров'я та безпеки довкілля;
- вміння вирізняти можливий негативний вплив штучних матеріалів та володіти прийомами їх безпечного застосування;
- шанобливе і економне ставлення до конструкційних матеріалів природного походження.

Одним із шляхів розвитку екологічної грамотності школярів може бути використання інформаційно-цифрових технологій (ІЦТ).

ІЦТ – це сукупність інструментів, технологій та методів, що виконують комп'ютерні програми та інтернет для обробки, зберігання, передачі та обміну повідомленнями в електронному форматі. Ці технології

дозволяють людям спілкуватися та взаємодіяти один з одним в онлайн-виданні, а також забезпечують доступ до інформації, яка зберігається в електронному вигляді. До інформаційно-цифрових технологій входять такі компоненти, як комп'ютери, мобільні пристрої, програмне забезпечення, мережевий зв'язок, хмарні технології та інші. Вони є промисловими для підприємств, установ, громадськості та індивідуальних користувачів, що стали звичною частиною повсякденного життя [6].

Нами розроблено систему ЦТ для учнів старших класів. Це показ слайдових презентацій, відео- та анімаційних фрагментів для постановки проблеми екології; демонстрації, процесів, об'єктів, явищ тощо; використання малюнків, моделей, схем, графіків як засобів віртуальних наочностей; проведення тестового контролю засвоєння екологічних знань; звернення до електронних енциклопедій, пошук навчальної інформації екологічного спрямування в Інтернеті та ін. Використання ЦТ дозволяє учителю спілкуватися з учнями на сучасному технологічному рівні, робить навчальний процес більш привабливим і ефективним, а контроль навчальних досягнень школярів більш об'єктивним. На нашу думку, розроблена система ЦТ сприятиме формуванню екологічної грамотності в учнів 10-11-х класів у процесі профільного навчання при вивченні профілю «Художня обробка деревини».

Розроблені нами засоби ЦТ виступатимуть як засоби унаочнення, спілкування і створення проблемних ситуацій, інструментом пізнання і джерелом інформації, контролюючим засобом, і певною мірою партнером, що допомагає опанувати учням нові способи екологічної діяльності.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Як показує суспільна практика, екологізація і інформатизація – це складові частини оновлення суспільства, які відображають і формують його свідомість, нове мислення. В умовах варіативності та різнорівневості освіти уміння використовувати інноваційні технології і їх елементи допомагають вчителю добиватися високої якості навчання. Перспективи подальших пошуків у зазначеному напрямку дослідження полягають у розробці методики розвитку екологічної грамотності в учнів старших класів у процесі вивчення профілю «Художня обробка деревини» з використанням ЦТ та перевірки її ефективності в одному з закладів загальної середньої освіти Рівненської області.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2025 року» № 2818-VI від 21 грудня 2010 року [Електронний ресурс] / Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>

2. Екологічне виховання учнів : Посібник для вчителів / [уклад. : П. М. Щербань, Є. І. Коваленко, Т. Д. Пінчук та ін.; ред. П. М. Щербань]. Ніжин : Вид-во. НДПУ, 2003. 238 с.
3. Злобін Ю. А. Основи екології. Київ: Видавництво "Лібра", ТОВ, 1998. 248 с.
4. Шмалей С. В. Система екологічної освіти в загальноосвітній школі в процесі вивчення предметів природничо-наукового циклу : автореф. дис. док. пед. наук : 13.00.01. Київ: 2005. 43 с.
5. Омельчук О. В. Педагогічне обґрунтування структури та змісту програми профільного навчання за спеціалізацією "Художня обробка матеріалів" [Текст]. Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І.В. Козубовська. Ужгород: Говерла, 2014. Вип. 30. С. 111-114.
6. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Шевченко Л. С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід : навч. посібник. За ред. Р. С. Гуревича. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. 348 с.

УДК: 373.5.016:331

*Юрій Вікторович Фещук,
канд. пед. наук, доцент кафедри
професійної освіти, трудового навчання та технологій
Рівненського державного гуманітарного університету,
(м. Рівне, Україна)*

*Софія Андріївна Мосійчук,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності
014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології)
Рівненського державного гуманітарного університету,
(м. Рівне, Україна)*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. На сьогоднішній день життя потребує змін і вдосконалення системи професійно-технічної освіти. Це є важливим з ряду причин: 1) підготовка до сучасного ринку праці (дозволяє адаптувати навчальні програми та практики до сучасних технологій, професійних стандартів та потреб ринку праці); 2) зменшення прогалин у навчанні (допомагає забезпечити глибше та більш комплексне навчання, що підвищує якість освіти та підготовку фахівців); 3) привернення та збереження талановитих учнів (може бути стимулом для талановитих учнів, які зацікавлені в

ЗМІСТ

Бірук Н.П. Реалізація технології проектного навчання у процесі трудової підготовки учнів наукового ліцею.	3
Герасименко О.А., Байрак Ю.А. Теоретичні аспекти розвитку уміння виготовлення виробів декоративно-прикладного мистецтва в учнів 10-11 класів на уроках технологій з використанням інструктажів.	6
Герасименко О.А., Грицина І.М. Базові засади розвитку творчої уяви в учнів 10-11 класів на уроках профільного навчання з використанням методів проєктування.	11
Герасименко О.А., Коваль В.В. Теоретичні основи формування практичних навичок втілення проектного задуму в учнів старшої школи в процесі профільного навчання з використанням мультимедійних засобів.	17
Герасименко О.А., Савчук М.С. Характерні особливості розвитку компетентності культурного самовираження в учнів старших класів на уроках технологій з використанням практичних методів навчання.	24
Дупак Н.В. Формування практичної компетентності майбутніх фахівців з готельно-ресторанного обслуговування у процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі.	27
Лісова С.В. Особливості функціонування єдиного освітнього простору в епоху інтеграції і глобалізації освітніх систем.	31
Мойсеєць К.В. Організація дистанційного навчання при викладанні фахових дисциплін спеціальності 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології).	35
Павленко В.В. Технологічна карту уроку “Технології”: проблеми розробки.	39
Пісна Т.М. Імідж як складова індивідуального стилю діяльності сучасного викладача.	45
Саванчук О.А. Роль графічної підготовки та дизайну у становленні молодого вчителя технологій.	48
Савченко Л.О. Педагогічна діагностика оцінювання якості знань студентів у закладах освіти.	52
Савчук П.П., Петрівський Я.Б., Савчук Л.А. До питання про якість професійної підготовки фахівців у ЗВО.	48
Симонович Н.В. Методика професійного та профільного навчання майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи як педагогічна проблема.	58
Симонович Н.В., Гуцалюк С.В. Теоретичні основи розвитку загально-трудова умінь учнів 8-9 класів на уроках трудового навчання із використанням дидактичних ігор.	63
Симонович Н.В., Мельник М.А. Теоретичні основи формування проєктно-технологічної компетентності учнів 10-11-х класів при вивченні предмету “Технології”.	68
Симонович Н.В., Ярмолка Н.В. Теоретичні основи формування інформаційно-цифрової компетентності учнів 10-11-х класів при вивченні предмету “Технології”.	73

Фещук Ю.В., Борейко Н.С. Теоретичні аспекти розвитку графічних вмій учнів старших класів на заняттях предмету “Технології” з використанням практичних методів.	79
Фещук Ю.В., Глемба М.Б. Теоретичні основи розвитку просторового мислення учнів старшої школи на уроках креслення з використанням графічних задач.	84
Фещук Ю.В., Зайко М.О. Теоретичні аспекти розвитку екологічної грамотності учнів старших класів на заняттях профільного навчання засобами інформаційно-цифрових технологій.	88
Фещук Ю.В., Мосійчук С.А. Теоретичні аспекти формування графічної компетентності учнів закладів професійно-технічної освіти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.	93
Фещук Ю.В., Шоботенко Р.О. Теоретичні основи організації самостійної роботи учнів старших класів на заняттях профільного навчання засобами інформаційно-комунікаційних технологій.	98
Шурин О.І. До питання професійної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування.	101
Шурин О.І., Войтович Т.М. Актуальний стан розвитку критичного Мислення учнів 8-9 класів на уроках трудового навчання.	104
Шурин О.І., Волошук В.В. Розвиток творчого потенціалу учнів старшої школи в процесі профільного навчання.	112
Шурин О.І., Жабчик В.Б. Теоретичні основи розвитку професійно-пізнавальних інтересів учнів 10-11 класів на уроках технологій з використанням інноваційних методів навчання.	117
Шурин О.І., Жупило О.Л. Формування дизайнерських знань та умінь учнів 10-11 класів в процесі профільного навчання.	121
Відомості про авторів.	126

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ**

**Матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції
(26-27 квітня 2023 р.)**

Упорядники: *Світлана Валеріївна Лісова,
Юрій Вікторович Фещук,
Олександр Анатолійович Герасименко,
Надія Василівна Дупак,
Наталія Василівна Симонович,
Олена Іванівна Шурін.*

Друкується без редакційної правки

Технічний редактор: Т.К. Хильчук,
Коректор: Н.Р. Скачук.

Здано до набору 15.03.2023 р. Підписано до друку 24.05.2023 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 9,79.
Обл. вид. арк. 4,55. Замовлення № 218/1. Наклад 100.

Адреса: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 39
Рівненський державний гуманітарний університет,
кафедра професійної освіти, трудового навчання та технологій
(тел. 0362-40-75-80; e-mail: kpotnt@rshu.edu.ua)